

KVALITETSDEKLARATION

RV0401

Ämnesområde
Rättsväsende

Statistikområde
Kriminalvård

Produktkod
RV0401

Referenstid
1 oktober 2016 (Kriminalvårdens häktes, anstalts- och frivårdsverksamhet)
2016 (Kriminalvårdens anstalts- och frivårdsverksamhet samt
medelbeläggning)

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	6
1.2.4 Redovisningsgrupper	6
1.2.5 Referenstider	7
2 Tillförlitlighet	7
2.1 Tillförlitlighet totalt	7
2.2 Osäkerhetskällor	7
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	8
2.2.4 Bortfall	8
2.2.5 Bearbetning	8
2.2.6 Modellantaganden	8
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	9
3 Aktualitet och punktlighet	9
3.1 Framställningstid	9
3.2 Frekvens	9
3.3 Punktlighet	9
4 Tillgänglighet och tydlighet	9
4.1 Tillgång till statistiken	9
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	9
4.3 Presentation	9
4.4 Dokumentation	10
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	10
5.1 Jämförbarhet över tid	10
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	14
5.3 Sam användbarhet i övrigt	15
5.4 Numerisk överensstämmelse	15
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	15
C Bevarande och gallring	16
D Uppgiftsskyldighet	16
E EU-reglering och internationell rapportering	16
F Historik	16
G Kontaktuppgifter	16

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Ändamålet med kriminalvårdsstatistiken är att ge statistiskt underlag för insyn i, granskning av och uppföljning av Kriminalvårdens verksamhet.

Kriminalvårdsstatistiken ska ge en översiktlig redovisning av Kriminalvårdens verksamhet avseende verkställighet av de påföljder som leder till kriminalvård.

Statistiken över kriminalvård används bland annat av:

- Justitiedepartementet samt operativa myndigheter inom rättsväsendet – som underlag för uppföljning och styrning av rättsväsendets verksamheter.
- Justitiekommittén – som underlag vid utskottets beredning av propositioner och motioner.
- Brottsförebyggande rådet, utredningar, universitet och högskolor – som underlag för forsknings- och utredningsarbete.
- Massmedier och allmänhet – allmän information om Kriminalvårdens verksamhet.

Uppgifter från kriminalvårdsstatistiken ingår också i den europeiska statistiken som årligen samlas in av Eurostat, samt i annan återkommande internationell rapportering.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Statistiken har många målgrupper. De mest centrala målgrupperna är regeringen och riksdagen samt de operativa myndigheterna inom rättsväsendet.

Under de senaste tio åren har Brå gjort två målgruppsanalyser. En enkätundersökning 2006 samt en intervjustudie 2012. Analyserna ger en övergripande bild av användarnas behov och bedömningen är att statistiken på det hela taget uppfyller användarnas informationsbehov.

Målgruppsanalysen från 2012 visar dock att användarna har behov av mer omfattande information avseende klienter inom Kriminalvårdens frivårdsverksamhet.

Brå planerar att tillsammans med Kriminalvården undersöka möjligheterna att utöka den officiella kriminalvårdsstatistiken, bland annat inom området frivård.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheterna för kriminalvårdsstatistiken är på en övergripande nivå av tre slag:

- Antals- och andelsuppgifter avseende personer och händelser inom Kriminalvårdens anstalts- och frivårdsverksamhet under referensåret.

- Antals- och andelsuppgifter avseende personer och händelser inom Kriminalvårdens häktes-, anstalts- och frivårdsverksamhet den 1 oktober under referensåret.
- Medelbeläggningen i anstalt under referensåret.

1.2.1 Objekt och population

Följande målpopulationer och målobjekt ingår i 2016 års kriminalvårdsstatistik:

- *Personer inskrivna i häkte den 1 oktober med personer som målobjekt.*
- *Intagningar i anstalt under referensåret med intagningar som målobjekt.*
- *Personer inskrivna i anstalt den 1 oktober med personer som målobjekt.*
- *Personer som avtjänar fängelsestraff den 1 oktober med personer som målobjekt.*
- *Avgångar från anstalt under referensåret med avgångar som målobjekt.*
- *Beviljade permissioner från anstalt under referensåret med permissioner som målobjekt.*
- *Misskötta permissioner från anstalt under referensåret med permissioner som målobjekt.*
- *Avvikelse från anstalt under referensåret med avvikelser som målobjekt.*
- *Personer som har dömts till fängelse som har påbörjat intensivövervakning med elektronisk kontroll under referensåret med påbörjade övervakningar som målobjekt.*
- *Påbörjade övervakningar inom frivården under referensåret med övervakningar som målobjekt.*
- *Personer under övervakning inom frivården den 1 oktober med personer som målobjekt.*
- *Personer som upptar plats i anstalt klockan 00.00 varje dygn.*

1.2.2 Variabler

De huvudsakliga målvariablerna är:

- Kön
- Orsak till inskrivning i häkte
- Typ av avgång från anstalt
- Huvudbrott
- Ålder
- Typ av tidigare kriminalvårdspåföljd
- Strafftid
- Form för avtjänande av fängelsepåföljd
- Typ av anstalt
- Typ av misskött permission
- Typ av avvikelse
- Typ av frivårdspåföljd med övervakning
- Överflyttade från annat nordiskt land
- Medborgarskap

Motsvarande observationsvariabler definieras utifrån uppgifter från KVR eller från KLAS.

Kön är en egen variabel i KVR. Variabeln är alltså inte härledd och uppgifter om kön finns alltid i kriminalvårdsstatistiken.

Orsak till inskrivning i häkte mäts den 1 oktober med kategorier *gripna/anhållna, häktade (därav föremål för rättspsykiatrisk undersökning), verkställighetsfall, Utlänningslagen* och *övriga inskrivna*. *Verkställighetsfall* avser verkställbar dom, inställda/införpassade efter rymning från anstalt, inställda/införpassade för straffavtjänande, omplacerade samt avskilda från anstalt. *Utlänningslagen* avser personer tagna i förvar enligt utlänningslagen (2005:716). *Övriga inskrivna* avser bland annat omhändertagna enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) och lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM).

Typ av avgång från anstalt redovisas med kategorier *frigivits (villkorligt frigivna, helt verkställt)* och *avgått av annan anledning (verkställigheten överflyttad till annat land, avliden, annan anledning)*. Att någon avgår från anstalt innebär alltså att personen lämnar anstalten fysiskt, men inte nödvändigtvis att kriminalvårdspåföljden är avslutad. I många fall övergår ansvaret till frivården. Avgång på grund av nådebeslut, preskriberad påföljd eller andra ovanliga ärenden redovisas under kategorin *annan anledning*.

Huvudbrott är det brott med högst vikt i en dom som leder till verkställighet inom anstalt eller frivård. Vikterna beräknas utifrån brottets straffskala och uppdateras kontinuerligt. Vikten för varje brott bestäms till den vikt som gällde vid tidpunkten då brottet begicks. Vid flera domar i samma verkställighet är huvudbrottet det brott med högst vikt bland samtliga domar. Huvudbrottet beräknas i statistiken efter redovisad tidpunkt, d.v.s. vid intagning i anstalt, vid påbörjad övervakning med IÖV, vid påbörjad skyddstillsyn med övervakning respektive per den 1 oktober. Det redovisade huvudbrottet kan således skifta mellan statistiken över intagna i anstalt och statistiken över inskrivna den 1 oktober.

Ålder beräknas i statistiken efter redovisad tidpunkt, d.v.s. ålder vid intagning i anstalt, ålder vid påbörjad skyddstillsyn med övervakning eller ålder den 1 oktober. Den redovisade åldern för en person kan alltså skifta mellan statistiken över intagna i anstalt respektive statistiken över inskrivna den 1 oktober.

Typ av tidigare kriminalvårdspåföljd mäts vid intagning i anstalt. Med kriminalvårdspåföljd avses fängelse (i anstalt eller genom IÖV samt villkorligt frigivna) och skyddstillsyn.

- Personer som inte har påbörjat någon kriminalvårdspåföljd inom de fem senaste åren före intagningen i anstalt redovisas som *ingen påföljd*.
- Personer som har påbörjat skyddstillsyn – men inte någon frihetsberövande kriminalvårdspåföljd – inom de fem senaste åren före intagningen i anstalt redovisas som *endast frivård*.
- Personer som har påbörjat fängelse i anstalt eller genom intensivövervakning med elektronisk kontroll, IÖV, inom de fem senaste åren före intagningen i anstalt redovisas som *frihetsberövande*. I kategorin *frihetsberövande* ingår även personer som påbörjat verkställighet av en dom med skyddstillsyn jämte fängelse (28:3-dom) inom de fem senaste åren före intagningen i anstalt.

Strafftid beräknas i statistiken som utdömd strafftid plus förverkad tid. Tillgodoräknad tid ingår inte i. Vidare beräknas strafftiden efter redovisad

tidpunkt, d.v.s. vid intagning eller per den 1 oktober. Den redovisade strafftiden kan alltså skifta mellan statistiken över intagna i anstalt och statistiken över inskrivna den 1 oktober.

Form för avtjänande av fängelsepåföljd mäts den 1 oktober med kategorier i anstalt, i häkte och intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Typ av anstalt redovisas i statistiken med kategorier *öppen anstalt* och *sluten anstalt*. Från och med år 2012 gäller säkerhetsklasserna 1–3 på Kriminalvårdens anstalter. Slutna anstalter har säkerhetsklassificering 1 eller 2 och öppna anstalter har säkerhetsklassificering 3.

Typ av misskött permission från anstalt redovisas i statistiken med kategorier *genom uteblivande* och *på annat sätt*. I kategorin *på annat sätt* redovisas exempelvis personer som inte vistas på rätt ort, eller inte följer föreskrift om drogfrihet.

Typ av avvikelse från anstalt redovisas i statistiken med kategorier *rymning direkt från anstalt* och *övrig avvikelse*.

Typ av frivårdspåföljd med övervakning för personer som påbörjat övervakning respektive personer som är övervakade den 1 oktober redovisas i statistiken med kategorier *dömda till skyddstillsyn* och *villkorligt frigivna*.

Överflyttade från annat nordiskt land redovisas i statistiken för personer som påbörjat övervakning under referensåret.

Medborgarskap redovisas i statistiken för intagningar i anstalt respektive för personer inskrivna i anstalt den 1 oktober som *utländskt medborgarskap*. I det fall en person har fler medborgarskap, varav ett är svenskt, anges svenskt medborgarskap.

1.2.3 Statistiska mått

I kriminalvårdsstatistiken redovisas i huvudsak totalsummor av storheter (med antal och andel som vanligaste typ).

I statistiken redovisas även medelvärde för en storhet – *medelbeläggning i anstalt*. Medelbeläggningen avser den genomsnittliga beläggningen i anstalt under referensåret. Antal inskrivna exklusive långtidsfrånvarande (utökad frigång, vårdvistelse, förrymda/avvikna, halvvägshus och övriga långtidsfrånvarande).

Beräkning av medelbeläggning:

Beläggning = Antal inskrivna exklusive långtidsfrånvarande (utökad frigång, vårdvistelse, förrymda/avvikna, halvvägshus och övriga långtidsfrånvarande), det vill säga de som upptar en plats i anstalt och häkte.

Vårddygn = Beläggningen klockan 00.00 på anstalt och klockan 06.00 på häkte. Antalet vårddygn mäts varje dag.

Medelbeläggning = Summan av antalet vårddygn/antalet dagar i perioden (exempelvis 365 dagar vid årlig statistik).

1.2.4 Redovisningsgrupper

Kriminalvårdsstatistiken redovisas efter följande redovisningsgrupper:

Inskrivna i häkte indelas efter *kön* och *orsak till inskrivning i häkte*.

Intagningar i anstalt indelas efter *kön, huvudbrott, ålder, typ av tidigare kriminalvårdspåföljd och strafftid*.

Personer inskrivna i anstalt indelas efter *kön, huvudbrott, ålder, strafftid och medborgarskap*.

Personer som avtjänar fängelsestraff indelas efter *kön och form för avtjänande av fängelsepåföljd*.

Avgångar från anstalt indelas efter *kön och typ av avgång från anstalt*.

Beviljade permissioner indelas efter *kön och typ av anstalt*.

Misskötta permissioner indelas efter *typ av anstalt och typ av misskött permission*.

Avvikelser indelas efter *typ av anstalt och typ av avvikelse*.

Påbörjade intensivövervakningar med elektronisk kontroll indelas efter *kön och huvudbrott*.

Påbörjade övervakningar inom frivården indelas efter *kön, huvudbrott, ålder, typ av frivårdspåföljd med övervakning och överflyttade från annat nordiskt land*.

Personer under övervakning inom frivården indelas efter *kön och typ av frivårdspåföljd med övervakning*.

Medelbeläggning i anstalt indelas efter *kön*.

1.2.5 Referenstider

För merparten av statistiken avseende Kriminalvårdens anstalts- och frivårdsverksamhet samt statistik över medelbeläggning i anstalt är referensperioden kalenderåret 2016.

Viss statistik rörande Kriminalvårdens häktes-, anstalts- och frivårdsverksamhet redovisas också efter referenstidpunkten den 1 oktober 2016.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Kriminalvårdsstatistiken är en totalundersökning. Statistiken bygger på uppgifter som har registrerats i Kriminalvårdsregistret (KVR) samt i KLAS (Klientadministrativt system).

Tillförlitligheten är beroende av att uppgifterna som levereras till Brå är riktiga. Uppgifterna som kommer till Brå från Kriminalvården är aggregerade, vilket försvårar kontrollen av uppgifternas kvalitet. Kriminalvården gör dock egna kvalitetskontroller innan de aggregerade uppgifterna levereras till Brå och kvaliteten i uppgifterna bedöms vara god.

Sammantaget är alltså bedömningen att de redovisade statistikvärdena skattar sina målstorheter väl.

2.2 Osäkerhetskällor

En källa till osäkerhet är att brister i registreringen kan leda till att kriminalvårdsstatistiken inte exakt speglar Kriminalvårdens verksamhet.

Ytterligare en osäkerhetskälla är de bearbetningsfel som kan uppstå i samband med bearbetning av underlaget.

2.2.1 Urval

Kriminalvårdsstatistiken är totalräknad och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationerna för kriminalvårdsstatistiken är registrerade verkställigheter i KVR samt registrerade inskrivningar i KLAS. Under- och övertäckning kan alltså uppstå på grund av brister i registreringen.

Mot bakgrund av att både KVR och KLAS är administrativa system inom Kriminalvårdens verksamhet kan täckningsbristerna dock antas vara små i fråga om både över- och undertäckning.

2.2.3 Mätning

Kriminalvårdsstatistiken framställs av Kriminalvården. Kriminalvården hämtar uppgifter från Kriminalvårdsregistret (KVR) samt från Klientadministrativt system (KLAS). Eftersom registreringen i KVR och i KLAS sköts av personer som arbetar inom Kriminalvården kan man anta att mätfelen är små.

2.2.4 Bortfall

Uppgifter till kriminalvårdsstatistiken hämtas från Kriminalvårdsregistret (KVR) samt från Klientadministrativt system (KLAS). Objektsbortfallet bedöms vara litet och dess påverkan på statistikens tillförlitlighet antas vara marginell.

2.2.5 Bearbetning

Kriminalvårdsstatistiken framställs av Kriminalvården. Kriminalvården hämtar uppgifter från Kriminalvårdsregistret (KVR) samt från Klientadministrativt system (KLAS). Innan uppgifterna används för statistikproduktion kontrollerar Kriminalvården uppgifternas kvalitet utifrån ett testprotokoll och genomför vissa manuella kompletteringar.

Därefter skickas uppgifterna till Brå. Även hos Brå görs rimlighets- och summeringskontroller innan uppgifterna sammanställs i statistiktabeller.

Det har inte genomförts några studier över eventuella bearbetningsfel i kriminalvårdsstatistiken, men nedan listas kända bearbetningsfel som påverkar statistikens tillförlitlighet.

2.2.6 Modellantaganden

Huvudbrott

Huvudbrott är det brott med högst vikt i en dom som leder till verkställighet inom anstalt eller frivård. Vikterna beräknas utifrån brottets straffskala och uppdateras kontinuerligt. Vikten för varje brott bestäms till den vikt som gällde vid tidpunkten då brottet begicks. Vid flera domar i samma verkställighet är huvudbrottet det brott med högst vikt bland samtliga domar.

Modellantagandet har viss påverkan på statistiken eftersom det vid flera brott i en och samma verkställighet endast är det grävsta brottet som redovisas. Lindrigare brott tenderar således att underskattas i redovisningen av huvudbrott i statistiken.

Strafftid

Strafftid beräknas i statistiken som utdömd strafftid plus förverkad tid. Tillgodoräknad tid ingår inte i beräkningen.

Statistikens tillförlitlighet påverkas i viss utsträckning av modellantagandet eftersom det vid flera domar i en verkställighet inte är den utdömda strafftiden som redovisas, men istället den faktiska tid som avtjänas inom ramen för verkställigheten.

Medborgarskap

I det fall en person har fler medborgarskap, varav ett är svenskt, redovisas svenskt medborgarskap i statistiken.

Modellantagandet påverkar således statistikens tillförlitlighet i det avseendet att personer med både svenskt och utländskt medborgarskap, redovisas utifrån det svenska medborgarskapet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Ingen preliminär kriminalvårdsstatistik tas fram.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden för kriminalvårdsstatistiken är cirka fem månader efter referensperiodens utgång.

3.2 Frekvens

Den officiella kriminalvårdsstatistiken redovisas årligen och avser ett kalenderår. Kriminalvården tar fram och rapporterar aggregerade uppgifter till Brå en gång om året.

3.3 Punktlighet

Statistiken för 2016 publicerades som planerat den 31 maj 2017.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Kriminalvårdsstatistiken publiceras på Brås webbplats, www.bra.se.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Grundmaterialet som Brå använder för kriminalvårdsstatistiken utgörs av aggregerade uppgifter från Kriminalvården. Brå har alltså inte möjlighet att ta fram annan kriminalvårdsstatistik än den som publiceras på webbplatsen.

4.3 Presentation

Kriminalvårdsstatistiken publiceras i form av tabeller, text och diagram.

4.4 Dokumentation

Dokumentation om kriminalvårdsstatistiken finns bland annat i Brås och Kriminalvårdens informationsutbytesöverenskommelse avseende kriminalvårdsstatistiken.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Statistikens tillförlitlighet och jämförbarhet över tid påverkas bl.a. av omläggningar av statistikrutiner och lagstiftningsförändringar.

- Fr.o.m. år 1973 är uppgiftsinsamlingen integrerad i rättsväsendets informationssystem (RI).
- Fr.o.m. år 1980 inkluderas skyddstillsyn med fängelse i uppgifterna över dömda till fängelse.
- En registeromläggning har medfört att s.k. bötesförvandlingar fr.o.m. år 1983 inte särredovisas utan redovisas som fängelse.
- Genom omläggning av vissa statistikrutiner är uppgifterna beträffande personer i frivård fr.o.m. den 1 januari 1992 inte helt jämförbara med tidigare år.
- Från och med den 1 augusti 1994 inleddes en försöksverksamhet med intensivövervakning med elektronisk kontroll i sex frivårdsmyndigheter. Den 1 januari 1997 utökades försöksverksamheten till hela landet. Samtidigt kom möjligheten till intensivövervakning att gälla även dem som dömts till tre månaders fängelse mot tidigare två. Införandet av testverksamheten innebär att en minskning i de tabeller som redovisar intagna i anstalt med strafftider under två månader åren 1995–1996 och under tre månader från och med år 1997. Verksamheten med intensivövervakning permanentades år 1999.
- Den 1 januari 1999 infördes ett antal nya påföljder som påverkar möjligheten att jämföra antalet intagna i anstalt, fördelning på strafftidslängder och andelen ungdomar intagna i anstalt över tid. Bland annat infördes påföljden villkorlig dom med samhällstjänst som kan utdömas som ett alternativ till kortare fängelsestraff och påföljden slutna ungdomsvård som ersätter fängelsestraffet för unga förbrytare.
- Förändringar i reglerna kring villkorlig frigivning har ändrats vid flera tillfällen under 1990-talet. Senast den 1 januari 1999 skärptes lagstiftningen om villkorlig frigivning genom att principen om att avtjäna två tredjedelar av det utdömda fängelsestraffet kom att gälla samtliga intagna i anstalt. Tidigare hade de som dömts till fängelsestraff längre än två år givits möjligheten att friges villkorligt efter att de avtjänat halva strafftiden. Det innebär att de tabeller som redovisar tvärsnittsstatistik, det vill säga antalet intagna i anstalt per den 1 oktober, är problematiska att jämföra över tid.
- Den 1 september 2000 trädde nya regler för normalpermission i kraft vilka innebär att de intagna numera endast beviljas en permission per

månad mot tidigare flera. Samtidigt tydliggjordes reglerna för särskild permission. Till följd av detta minskade både antalet permissioner och antalet vistelser utanför anstalt.

- År 2003 genomfördes en systemomläggning, det gamla Kumulativregistret (KUM) ersattes av Kriminalvårdsregistret (KVR). I framtiden ska all klientinformation i kriminalvården finnas samlad i KVR:s databas. Då bör även vissa av de problem och felaktigheter som uppstår i och med att informationen lagras i flera system samt förs från ett system till ett annat försvinna. I och med systemomläggningen ingår nu även utländska domar i redovisningen av personer intagna i anstalt.
- Den 1 april 2005 infördes på försök utökad möjlighet till intensivövervakning med elektronisk kontroll för personer som dömts till fängelse. Det innebär att personer med strafftid upp till sex månader (tidigare gällde tre månader) kan ansöka om intensivövervakning med elektronisk kontroll.
- Den 1 april 2005 infördes på försök utökad målgrupp för IÖV-utsluss. Det innebär dels att personer som dömts till mellan 18 månader och två års fängelse kan avtjäna de sista fyra månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll dels att personer som dömts till minst två års fängelse får möjlighet att avtjäna de sista sex månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll. Tidigare var målgruppen personer som dömts till minst två års fängelse och då gavs möjlighet att avtjäna de sista fyra månaderna av strafftiden i bostaden med intensivövervakning med elektronisk kontroll.
- År 2005 förekommer skillnader i vissa tidsserier jämfört med tidigare publikationer. Kriminalvården har gjort korrigeringar dels på grund av att siffrorna inte tagits fram på likartat sätt över åren dels på grund av att registreringen av misskötsamhet skett på olika sätt i grundsystemet. Från och med år 2005 är detta åtgärdat. De berörda tidsserierna är tabell 5.3, 5.7 och 5.8 i årsboken för år 2005.
- Omvandling av livstidsstraff till fängelse på bestämd tid sker sedan den 1 november 2006 enligt bestämmelserna i lag om omvandling av fängelse på livstid (SFS 2006:45). En ansökan om omvandling får göras av den dömda eller, när det finns särskilda skäl, av Kriminalvården, huvudkontoret. Ansökningar om omvandling av livstids fängelse prövas av Örebro tingsrätt. Den dömda har rätt till offentligt biträde och ska vid ansökningstillfället ha avtjänat minst tio år av sitt straff. Lagen syftar bl.a. till att förbättra förutsebarheten för såväl de livstidsdömda som Kriminalvården samt att stärka de livstidsdömdas rättssäkerhet.
- Den 1 januari 2007 trädde nya regler i kraft om utslussning från anstalt. Reglerna innebär att det finns fyra särskilda utslussningsåtgärder. Frigång kommer att finnas kvar som tidigare och § 34-placeringar kommer att finnas kvar men under beteckningen vårdvistelse. Två nya utslussningsalternativ, vistelse i halvvägshus och

utökad frigång, införs samtidigt som IÖV-utsluss upphävs. Syftet är att åstadkomma en förbättrad och mer strukturerad övergång från livet i anstalt till livet i frihet. Utslussningen ska anpassas till vad varje intagen behöver för att förbättra förutsättningarna för att han eller hon ska klara sig i samhället efter frigivningen utan att återfalla i brott. Frigång, innebär att den intagne under dagtid arbetar, deltar i undervisning, får behandling eller deltar i någon annan sysselsättning utanför anstalten. Den möjlighet som för närvarande finns att vistas utanför anstalt för vård mot missbruk utökas och betecknas vårdvistelse. Vistelse i halvvägshus innebär att den intagne är placerad i ett av Kriminalvården kontrollerat hem som är anpassat för att ge intagna särskilt stöd och tillsyn. Utökad frigång innebär att den intagne under kontrollerade former avtjänar sista delen av fängelsestraffet i sin bostad.

- I och med att fängelselagen trädde i kraft 1 april 2011 ändrades regelsystemet för permissioner. Jämförelse av statistik över permissioner innan år 2011 gentemot senare års uppgifter bör därför göras med viss försiktighet.
- I samband med publiceringen av 2011 års tabeller har vissa uppgifter från tidigare år reviderats. Revideringar har gjorts i tabellerna 5.3, 5.6, 5.9, 5.10 och 5.14. Uppgifterna har reviderats på grund av felaktigheter och en del uppgifter i tabellerna 5.9, 5.10 och 5.14 finns inte längre tillgängliga.
- I april 2012 träffade Kriminalvården och Brå en informationsutbytesöverenskommelse avseende kriminalvårdsstatistiken. I samband med framtagandet av överenskommelsen har dokumentationen för kriminalvårdsstatistikens innehåll och uppbyggnad uppdaterats. Inga beräkningar i statistiken har förändrats och arbetets påverkan på statistiken antas vara marginell.
- I oktober 2012 korrigerades ett antal uppgifter i tabell 5.17 för 2009. Uppgifterna korrigerades på grund av felaktigheter.
- I samband med produktionen av kriminalvårdsstatistiken 2013 redovisas tabellerna 5.2, 5.11 och 5.15 uppdelade efter kön. Det innebär att de flesta tabeller nu redovisas både för samtliga personer och för kvinnor respektive män.
- I samband med publiceringen av 2014 års tabeller har vissa uppgifter för 2013 korrigerats i tabell 5.12.
- I samband med publiceringen av 2014 års statistik har åldersgrupperna 15–17 år och 18–20 år sammanslagits till en åldersgrupp (15–20 år). Sammanslagningen har gjorts för att undvika redovisning av små tal.
- I juni 2015 korrigerades ett antal uppgifter i tabell 5.12. De korrigerade uppgifterna redovisar antalet rymningar från slutet anstalt för åren 2007, 2008 och 2009. Uppgifterna har korrigerats på grund av tidigare felregistreringar i Kriminalvårdens system. Kriminalvården har inte längret möjlighet att återskapa underlaget i sin helhet varför

uppgifterna för dessa år inte summerar upp till totalsummorna. Totalsummorna för dessa år kan alltså vara något under- eller överskattade.

- I samband med produktionen av 2015 års kriminalvårdsstatistik gjorde Kriminalvården förändringar i hur variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* tas fram. Variabeln redovisas i tabell 5.5 efter följande tre ömsesidigt uteslutande kategorier: *ingen påföljd*, *endast frivård* samt *frihetsberövande*.

Förändringarna i variabeln innebär en synbar förskjutning i andelen nyintagna efter tidigare belastning, vilket kan påverka tolkningen av statistiken. Brå har därför i samråd med Kriminalvården korregerat tidigare publicerade statistikvärden för åren 2004–2014 i tabell 5.5.

Förändringarna i framtagningen av variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* har gjorts för att åtgärda ett tidigare programmeringsfel som inneburit att Kriminalvården hittills har underskattat antalet personer som haft en tidigare frihetsberövande påföljd. Eftersom variabelns tre kategorier är ömsesidigt uteslutande innebär en underskattning i kategorin *frihetsberövande* samtidigt en överskattning i de två andra kategorierna. Främst har kategorin *ingen påföljd* överskattats.

Innan förändringarna tolkades antalet tidigare anstaltsverkställigheter på samma sätt för samtliga personer som intagits i anstalt. Generellt gäller att beräkningen av antalet tidigare anstaltsverkställigheter inkluderar den pågående verkställigheten. För att få fram antalet tidigare anstaltsverkställigheter räknar Kriminalvården således bort en verkställighet (den pågående verkställigheten). Antalet tidigare anstaltsverkställigheter ska dock tolkas på ett särskilt sätt för de personer som intagits i anstalt efter en avbruten intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV). För personer som intagits i anstalt efter en avbruten IÖV ingår den pågående verkställigheten inte i beräkningen av tidigare anstaltsverkställigheter. Det innebär att Kriminalvården tidigare har räknat bort en tidigare anstaltsverkställighet för mycket för dessa personer.

Även antalet personer som haft en tidigare IÖV-verkställighet har underskattats i Kriminalvårdens beräkning av variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd*. Innan förändringarna räknades också en tidigare IÖV-verkställighet felaktigt som en pågående IÖV-verkställighet.

Förändringarna i framtagningen av variabeln innebär slutligen att Kriminalvården numera även räknar fram variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* för de personer som avtjänat sina anstaltsverkställigheter i häkte (verkställighetsfall). Mellan åren 2011 och 2014 räknades dessa personer automatiskt in under kategorin *ingen påföljd*. Under åren innan 2011 var data dock ordnat på ett annat sätt och variabeln räknades fram på rätt sätt för dessa år.

Utöver förändringarna i framtagningen av variabeln har Kriminalvården även förändrat definitionen av variabeln. Tidigare definierades variabeln *tidigare kriminalvårdspåföljd* som typ av

kriminalvårdspåföljd där verkställigheten har *pågått* inom de senaste fem åren före starten av nu aktuell verkställighet. Nu definieras variabeln istället som typ av kriminalvårdspåföljd där verkställigheten har *påbörjats* inom de senaste fem åren före starten av nu aktuell verkställighet.

Tabeller med korrigerade värden för åren 2004–2014 finns tillgängliga på Brås webbplats, www.bra.se.

- I samband med produktionen av 2016 års statistik korrigerades vissa värden för åren 2011–2013 i tabell 5.2 avseende *avgångar* (för kategorierna *Avgått under året*, *Frigivits*, *Villkorligt frigivna* respektive *Helt verkställt*).

Korrigeringarna beror på att Kriminalvården införde en ny rapporteringskod i sitt system 2011. Koden lades till i programkoden för statistiktablerna 2014. Vid detta tillfälle korrigerades dock inte de tidigare publicerade värdena.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarhet med andra produkter

Inom den officiella kriminalstatistiken finns viss möjlighet till jämförelser på övergripande nivåer mellan kriminalvårdsstatistiken och *statistiken över personer lagförda för brott*. Exempelvis används i stort sett samma redovisningsgrupper avseende, kön, ålder och huvudbrottskatalog i kriminalvårdsstatistiken som i statistiken över personer lagförda för brott.

Sam användning med statistiken över personer lagförda för brott försvåras dock av att denna, när det gäller personer dömda i domstol, endast redovisar fällande domar i första instans (tingsrätt). Detta innebär att en person som har dömts av tingsrätten, men frikänts i högre instans, redovisas som dömd i statistiken. Kriminalvårdsstatistiken omfattar däremot endast lagkraftvunna domar och därutöver även utländska domar som verkställs i Sverige.

Jämförelsen försvåras vidare av att vissa fängelsedömda avtjänar sina fängelsestraff med intensivövervakning med elektronisk kontroll, samt att tidpunkten för det fällande domslutet om fängelse och datumet för inskrivning i anstalt kan infalla under olika kalenderår. Därutöver kan flera domar kan ingå i en och samma verkställighet.

Jämförbarhet internationellt

Många svårigheter är förenade med jämförelser av kriminalvårdsstatistiken i ett internationellt perspektiv. Statistiken över kriminalvård i olika länder påverkas av olika faktorer så som brottslagstiftningen, påföljdssystemets utformning, anmälningsbenägenhet liksom av polisens insatser, resurser och prioriteringar och arbetet vid åklagare och domstolar. En gemensam standard för internationella jämförelser saknas för närvarande.

Kriminalvården i Sverige, Norge, Finland och Danmark samarbetar för att framställa en nordisk kriminalvårdstatistik. I den nordiska statistiken sammanställs jämförbara statistiska uppgifter vad gäller kriminalvård i de nordiska länderna. Största möjliga jämförbarhet har eftersträvat varför statistikuppgifterna kan skilja sig definitionsmässigt från de uppgifter som

används i respektive lands nationella kriminalvårdsstatistik. Exakt jämförbara uppgifter går dock inte att få på grund av skillnader i praxis, lagstiftning osv. Den nordiska statistiken presenteras i publikationen *Correctional Statistics of Denmark, Finland, Iceland, Norway and Sweden* (Norge är publikationsansvarig).

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Den officiella kriminalvårdsstatistiken kan i viss utsträckning sammanvändas med den statistik som Kriminalvården tar fram och publicerar i rapporten *Kriminalvården och statistik (KOS)*. Det kan dock finnas skillnader i populationsavgränsningar, definitioner av brottskategorier, strafftider och åldersindelningar.

5.4 Numerisk överensstämmelse

För kriminalvårdsstatistiken är den numeriska överensstämmelsen allmänt god.

I tabell 5.7 över *personer som avtjänade fängelsestraff den 1 oktober* redovisas ett statistikvärde för antal personer som avtjänar fängelsestraff i häkte. Värdet stämmer inte överens med statistikvärdet för antal verkställighetsfall som redovisas i tabell 5.1 över *personer inskrivna i häkte den 1 oktober*. Underlaget till de båda tabellerna hämtas från två olika datakällor. På grund av systemens utformning måste datahämtningen ske utifrån två olika definitioner.

Redovisningen i tabell 5.7 baseras på placering enligt KVR (Kriminalvårdsregistret). Tabell 5.1 redovisar utifrån systemet KLAS (Klientadministrativt system).

Tabell 5.8 över *personer inskrivna i anstalt den 1 oktober* redovisar personer som avtjänar fängelsestraff i anstalt eller häkte samt personer som vid tillfället klassificerades som avvikna. Statistikvärdet motsvarar alltså de värden som presenteras i tabell 5.7 för personer som avtjänar sitt fängelsestraff i anstalt eller häkte den 1 oktober, plus ett antal som vid tillfället klassificeras som avvikna.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av officiell statistik gäller sekretess enligt 24 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Före den 30 juni 2009, 9 kap 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204), och datalagen (1973:289) för behandling som har påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

C Bevarande och gallring

Enligt 19 § 1 st lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgifterna till kriminalvårdsstatistiken kommer från Kriminalvården. Skyldigheten att lämna uppgifter till kriminalvårdsstatistiken regleras framförallt i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken samt i lagen (2001:617) och förordningen (2001:682) om behandling av personuppgifter inom Kriminalvården.

E EU-reglering och internationell rapportering

Kriminalvårdsstatistiken ingår i den europeiska statistiken som samlas in av Eurostat enligt en ESS-överenskommelse. Den europeiska statistiken regleras genom EU:s statistikförordning nr 223/2009.

F Historik

Den officiella kriminalvårdsstatistiken går tillbaka till år 1830. Viss historisk statistik kan laddas ned från Statistiska centralbyråns webbplats, www.scb.se.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Brottsförebyggande rådet
Kontaktinformation	Enheten för rättsstatistik
E-post	statistik@bra.se
Telefon	08-527 58 400